

برنامه‌های درسی آموزش مدیریت پرستاری در مقطع کارشناسی ارشد: بررسی تطبیقی

دانشگاه‌های ایران و دانشگاه UC Davis کالیفرنیا

فرشته مظهری آزاد^۱، محسن ادیب حاج باقری^{۲*}، نجمه شریفی^۳

تاریخ دریافت مقاله: ۹۸/۰۸/۲۰

تاریخ پذیرش: ۹۸/۱۱/۱۲

چکیده

مقدمه: ارزشیابی در آموزش عالی به‌منظور ارتقای کیفیت برنامه‌های درسی در دهه‌های اخیر مورد توجه برنامه‌ریزان درسی قرار گرفته است. مقایسه برنامه‌های موجود با برنامه‌های مشابه در دانشگاه‌های برتر جهان با رویکرد تطبیقی یکی از روش‌های مورد استفاده در ارزیابی برنامه‌ها می‌باشد. هدف این مطالعه مقایسه برنامه‌های درسی آموزش مدیریت پرستاری در مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه‌های ایران و دانشگاه UC Davis کالیفرنیا بود.

روش‌ها: مطالعه مقایسه‌ای حاضر با استفاده از رویکرد توصیفی - تطبیقی در سال ۱۳۹۷ انجام شد و اطلاعات موردنیاز در مورد برنامه‌های درسی آموزش مدیریت پرستاری در مقطع کارشناسی ارشد با جستجوی اینترنتی و کلید واژه‌های پرستاری، پرستار، آموزش پرستاری، برنامه درسی، UC Davis و ایران جمع آوری گردید و با استفاده از الگوی بردی (Bereday) و در چهار مرحله توصیف، تفسیر، هم‌جواری و مقایسه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که در هر دو برنامه از روش‌های مشابه جهت آموزش تئوری و بالینی استفاده شده است با این تفاوت که روش‌های یادگیری و یاددهی از طریق همسالان، آموزش از راه دور و پرسپکتورشیپ در دانشگاه UC Davis به چشم می‌خورد. وظایف شغلی مطرح شده برای دانش‌آموختگان در برنامه آموزشی کارشناسی ارشد مدیریت ایران و یوسی‌دیویس نیز مبین این مطلب بود که وظایف "مدیریت- رهبری" در هر دو برنامه مشابه می‌باشد ولی با توجه به محتوی آموزشی، برنامه ایران بیشتر بالینی بوده و محوریت اصلی آن مدیریت، رهبری و سیاست‌گذاری در امور بالینی است. درحالی‌که در دانشگاه UC Davis آمادگی پرستاران برای نقش‌های رهبری در نظام مراقبتی و اعضای هیات‌علمی در دانشکده‌ها و پرستار متخصص در سطح جامعه می‌باشد.

نتیجه‌گیری: دانشگاه‌های ایران به جنبه عملی و بالینی رشته کارشناسی ارشد مدیریت پرستاری توجه بیشتری کرده است و هدف اصلی آن تربیت مدیران متخصص اجرایی است. به‌نظر می‌رسد گنجاندن واحدهای کارآموزی به محتوای دوره با توجه به بالینی بودن ماهیت برنامه درسی، در ارتقای توانمندی دانشجویان موثر باشد.

کلید واژه‌ها: برنامه درسی، آموزش، مدیریت پرستاری، دانشگاه‌ها

مقدمه

دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی به‌عنوان مجری نظام‌های آموزشی باید به تغییرات عظیمی که پیرامون آن‌ها اتفاق می‌افتد واکنش نشان‌دهند (۱) عدم تطابق آموزش با نیازهای جامعه، می‌تواند مشکلات زیادی برای آموزش پرستاری و جامعه ایجاد کند (۲). برنامه درسی از مؤلفه‌های اصلی یک نظام تربیت رسمی است. چرا که به‌صورت هدفمند، تجارب تربیتی ویژه‌ای را برای ارتقاء و تعالی در ابعاد و شئون مختلف

فراهم می‌کند (۲). ارزشیابی در آموزش عالی به‌منظور ارتقای کیفیت برنامه‌های درسی در دهه‌های اخیر مورد توجه برنامه‌ریزان درسی قرار گرفته است (۳) و هدف آن توجه به شاخص‌های کیفی و ارتقای کیفیت آموزش در بخش آموزش عالی و درنهایت تربیت نیروهایی است که از قابلیت‌های اخلاقی، علمی و عملی کافی برخوردار باشند (۴، ۵). هدف از برنامه درسی آموزش پرستاری، تربیت پرستاران توانمندی است که در محیط مراقبت سلامتی تغییر مثبت ایجاد کرده و در راستای ارتقای کیفیت زندگی افراد، خانواده‌ها، گروه‌ها و به‌طورکلی جامعه قدم بردارند (۶، ۷).

تغییرات نظام آموزشی نمایان‌گر آن است که ضمن طراحی برنامه‌های آموزشی توجه به بهبود و ارتقای کارکرد آموزشی نیز اهمیت دارد، به‌طوری‌که مؤسسات آموزشی درصورتی از عهده

نویسنده مسئول: محسن ادیب حاج‌باقری، مرکز تحقیقات پرستاری تروما، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان، ایران
adib1344@yahoo.com

فرشته مظهری آزاد، دانشکده پرستاری، واحد بندرعباس، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرعباس، ایران و دانشجوی دکتری پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان، ایران

نجمه شریفی، دانشکده پرستاری، واحد فلاورجان، دانشگاه آزاد اسلامی، فلاورجان، ایران و دانشجوی دکتری پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی کاشان، کاشان، ایران

روش‌ها

مطالعه مقایسه‌ای حاضر با استفاده از رویکرد تطبیقی در سال ۱۳۹۷ انجام شده است. رویکرد تطبیقی برگرفته از روش جرج افبردی (George, F, Brady's method) است، که در چهار مرحله توصیف (Description)، تفسیر (Interpretation)، همجواری (Juxtaposition) و مقایسه (Comparison) انجام گردیده است. این روش در مرحله توصیف، پدیده‌های تحقیق براساس شواهد و اطلاعات، یادداشت‌برداری و تدارک یافته‌های کافی برای بررسی و نقادی در مرحله بعد آماده می‌شود. در مرحله تفسیر، اطلاعات توصیف شده در اول قدم واری و تحلیل می‌گردد. در مرحله هم‌جواری، اطلاعاتی که در دو مرحله قبل آماده شده است، به‌منظور ایجاد چارچوبی برای مقایسه شباهت‌ها و تفاوت‌ها طبقه‌بندی و در کنار هم قرار می‌گیرد. در مرحله مقایسه، مساله تحقیق با توجه به جزئیات در زمینه شباهت‌ها و تفاوت‌ها و دادن پاسخ به سوالات تحقیق بررسی و مقایسه می‌گردد (۱۷). براساس روش مطالعه، ابتدا تاریخچه و برنامه آموزشی کارشناسی پرستاری در ایران بررسی و در ادامه، وضعیت برنامه درسی آموزش دانشگاه UC Davis کالیفرنیا مورد مطالعه و سپس وجه اشتراک و افتراق این برنامه‌ها مورد مقایسه قرار گرفت.

دانشگاه UC Davis، پس از UCLA و UC Berkeley سومین دانشگاه تاسیس‌شده در سراسر کالیفرنیا است که در سال ۱۹۰۹ بنیان‌گذاری شد. مدرسه پرستاری Betty Irene Moore در UC Davis در مارس ۲۰۰۹ تاسیس و در پاییز ۲۰۱۰ پنج برنامه تحصیلات تکمیلی از جمله "کارشناسی ارشد رهبری در پرستاری و نظام مراقبتی" در این مدرسه پذیرش دانشجو را آغاز کرد (۱۸). در ایران در سال ۱۳۵۴ برنامه‌های آموزشی کارشناسی ارشد ناپیوسته پرستاری با دو شاخه اصلی مدیریت خدمات پرستاری و آموزش پرستاری به تصویب رسید. با پیروزی انقلاب اسلامی و بازنگری برنامه‌های کارشناسی ارشد در سال ۱۳۶۵ مجوز ادامه آموزش این مقطع تحصیلی به دانشگاه‌های درخواست‌کننده سراسر کشور داده شد و نهایتاً این برنامه در شصت و پنجمین جلسه شورای عالی برنامه‌ریزی علوم پزشکی مورخ ۱۳۹۵/۱۲/۱۴ مورد بازنگری قرار گرفت (۱۹).

یافته‌ها

نتایج به‌دست‌آمده از مقایسه برنامه درسی کارشناسی ارشد پرستاری در ایران و دانشگاه UC Davis در رابطه با فلسفه، چشم انداز و رسالت (جدول ۱)، اهداف راهبردی (جدول ۲)، شرایط و نحوه پذیرش دانشجو (جدول ۳)، مشخصات و ساختار و دوره (جدول ۴) و راهبردهای آموزشی (جدول ۵)، ارائه شده است.

وظایف و اهداف خود برمی‌آیند، که از لحاظ کیفیت آموزشی وضعیت مطلوبی داشته باشند (۸،۹). معمولاً هر برنامه، پس از طراحی و توسعه، نیاز به ارزیابی دارد. ارزیابی برنامه یکی از مهم‌ترین راهبردهای کسب بازخورد و ترویج آموزش پویا است (۱۰).

از دیگر اهداف دانشگاه‌های علوم پزشکی، کسب موقعیت علمی بالا در میان کشورهای منطقه به‌منظور افزایش رتبه‌بندی جهانی است. بدون تردید، این مهم در جهان امکان‌پذیر نخواهد بود، مگر این‌که وضعیت برنامه‌های مشابه در دانشگاه‌های برتر جهان را در نظر بگیرد. مقایسه برنامه‌های درسی موجود با یکدیگر با استفاده از رویکرد تطبیقی یکی از روش‌های مورد استفاده در ارزیابی برنامه‌ها است. این رویکرد یکی از روش‌های تحقیقاتی در علوم اجتماعی است و آن را می‌توان در بخش‌های گوناگون موسسات آموزشی، برنامه درسی، ارزش‌ها، فرهنگ، نتایج، مکان‌ها، زمان و روش‌های آموزش استفاده کرد (۱۱). نتایج مطالعه کرمانشاهی و همکاران (۱۳۹۰) که به مقایسه برنامه آموزش کارشناسی ارشد کودکان در ایران و کانادا پرداخته، بیانگر این بود که واحدهای عملی برنامه بسیار محدود بوده و سایر محتوای نیز متناسب با جامعه نمی‌باشد، وظایف، فلسفه، اهداف و رسالت برنامه نیز نیاز به بازبینی و اصلاح دارند (۱۲). نیک فرید و همکاران (۲۰۱۳) در مطالعه خود تغییرات زیربنایی در حیطه‌های آموزش بالینی، مدیریت بالینی و توانمندسازی حرفه‌ای را برای تضمین موفقیت رشته پرستاری مراقبت‌های ویژه نوزادان ضروری دانسته و لزوم تغییرات در برنامه درسی را پیشنهاد کرده‌اند (۱۳).

توجه به نظام‌های آموزشی موفق در جهان، مبین نهادینه شدن یک نظام کارآمد و اثربخش است (۱۴). نتایج مطالعه سجادی و همکاران نشان داد که مقایسه نظام‌های آموزشی، لزوم طراحی برنامه‌های درسی انعطاف‌پذیرتر و مبتنی بر نیاز جامعه‌ی ایران را بیش از پیش نمایان می‌سازد (۱۵). آراین و همکاران (۱۳۹۷) نظام آموزشی کارشناسی ارشد پرستاری ایران را با دانشکده پرستاری جانزهاپکینز آمریکا مقایسه کردند و طراحی برنامه‌های آموزشی تکمیلی، با تمرکز بر دروس متناسب با نیاز جامعه و بیماری‌های شایع محل خدمت را برای بهبود برنامه کارشناسی ارشد پرستاری در ایران ضروری دانستند (۱۶). دانشگاه UC Davis جزء برترین دانشگاه‌های جهان و موفق در امر آموزش پرستاری است به‌همین منظور این مطالعه با هدف مقایسه برنامه درسی آموزش مدیریت پرستاری در مقطع کارشناسی ارشد در ایران و دانشگاه UC Davis کالیفرنیا انجام شده است.

جدول ۱: مقایسه فلسفه، چشم‌انداز و رسالت در دانشگاه‌های مورد مطالعه

دانشگاه	فلسفه، چشم‌انداز و رسالت
UC Davis کالیفرنیا	فلسفه: برنامه‌های آموزشی در دانشکده پرستاری بتی ایرن‌مور با تأکید بر حل مسئله و تفکر مستقل باعث توانمند سازی دانشجویان و آمادگی آن‌ها برای انجام مراقبت‌های بهداشتی می‌شود. هیئت علمی و دانشجویان باهم کار می‌کنند تا محیطی ایجاد کنند که رهبری، آموزش بین حرفه‌ای و تحقیقات را ارتقاء دهند. چشم‌انداز: از بین بردن مرزهای سنتی، ایجاد مشارکت نوآورانه و تربیت رهبران پرستاری که باعث ارتقاء مراقبت‌های بهداشتی شوند. رسالت: تعالی علمی را از طریق آموزش، تحقیقات فراگیر و بین رشته‌ای و همکاری با جوامعی که در آن خدمت می‌کنند، ارتقاء می‌دهند. اعضای هیئت علمی، کارکنان و دانش‌آموختگان دانش را برای پیشبرد سلامت، بهبود کیفیت مراقبت و سیاست‌گذاری به کار می‌برند.
ایران	فلسفه: انسان به عنوان جانشین خدا، دارای شان، کرامت، قداست، حرمت و منزلت والایی بوده و سلامت از حقوق اساسی اوست. لذا انسان سالم محور توسعه پایدار است و مدیریت سلامت انسان از اولویت‌هاست. سلامت محوری و عدالت در ارائه خدمات بالینی و باکیفیت چشم‌انداز: در ۲۰ سال آینده رشته مدیریت پرستاری متناسب با استانداردهای آموزشی جهان رشد کرده و نیاز سلامت کشور را به‌مدیران پرستاری با مهارت‌های ادراکی، انسانی و فنی تا حدود زیادی مرتفع خواهد ساخت. رسالت: تربیت مدیران پرستاری عالم، توانمند متعهد، اخلاق‌مدار، مسئولیت‌پذیر و پاسخ‌گو جهت ایفای نقش‌های مدیریت و رهبری در سطوح مختلف پرستاری است که با تلفیق علم و هنر مدیریت منجر به ارتقا کیفیت خدمات پرستاری شوند.

در ایران برای هر مقطع و رشته تحصیلی فلسفه، چشم‌انداز و رسالت مجزایی بیان شده‌است اما در دانشگاه UC Davis بر مبنای تفکر و توانمند سازی دانشجویان برای انجام نیازهای آموزشی و آماده‌شدن آن‌ها برای هدایت در مراقبت‌های بهداشتی بیان گردیده است.

ارزش‌ها و باورهای برنامه در ایران براساس نظام ارزش‌های اسلامی حاکم بر جامعه ابراز شده و پرستاری در فرهنگ اسلامی

جدول ۲: اهداف راهبردی در دانشگاه‌های مورد مطالعه

دانشگاه	اهداف راهبردی
UC Davis کالیفرنیا	برنامه کارشناسی ارشد رهبری یک برنامه آموزشی تمام وقت است که فارغ‌التحصیلان را برای نقش‌های رهبری در نظام مراقبتی در سازمان‌های مختلف و به عنوان اعضای هیات علمی و پرستار متخصص در سطح جامعه آماده می‌کند.
ایران	تربیت نیروی انسانی کارآمد و متخصص به منظور ارتقاء خدمات آموزشی، پژوهشی و بهبود مدیریت کیفی ارائه خدمات پرستاری در سطوح و مراکز مختلف نظام سلامت. ارتقای عملکرد حرفه‌ای پرستاری. کمک به بهبود اقتصاد سلامت و رشد بهره‌وری در ارائه خدمات پرستاری
هدف کلی از دوره کارشناسی ارشد رهبری پرستاری در دانشگاه UC Davis آمادگی پرستاران برای نقش‌های رهبری در نظام مراقبتی و اعضای هیات علمی در دانشکده‌ها و پرستار متخصص در سطح جامعه می‌باشد و هدف از این دوره در ایران تربیت نیروی انسانی کارآمد و متخصص به منظور	ارتقاء خدمات آموزشی، پژوهشی و بهبود مدیریت کیفی ارائه خدمات پرستاری در سطوح و مراکز مختلف نظام سلامت و ارتقای عملکرد حرفه‌ای پرستاری است که در این مورد مشابه می‌باشند.

جدول ۳: شرایط و نحوه پذیرش دانشجو دانشگاه‌های مورد مطالعه

دانشگاه	شرایط و نحوه پذیرش دانشجو
UC Davis کالیفرنیا	مدرک (RN)، مدرک کارشناسی، داشتن حداقل معدل $GPA(Grade Point Average) = 3$ ، سه توصیه‌نامه بیانیه هدف، سوابق شخصی، سوابق پژوهش حرفه‌ای و اهداف آینده فارغ‌التحصیلان بین‌المللی نیاز به مدرک TOEFL دارند. پذیرش رقابتی است مدارک ارسال شده به صورت آنلاین توسط تحصیلات تکمیلی UC Davis پردازش می‌شوند و پذیرش نهایی به صورت مصاحبه حضوری است.
ایران	دارا بودن مدرک کارشناسی پرستاری اخذ شده از داخل یا خارج از کشور مورد تایید وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی پذیرش در آزمون ورودی مطابق با ضوابط و مقررات وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی داشتن حداقل ۲ سال سابقه کار با مدرک کارشناسی پرستاری در عرصه‌های بالینی با تایید معاونت درمان دانشگاه مربوطه

تفاوت این دو دانشگاه در برگزاری آزمون ورودی است که در ایران به صورت کتبی و در UC Davis کالیفرنیا به صورت مصاحبه انجام می‌شود. داشتن نمره تافل هم شرط ورود دانشجویان بین‌المللی به دانشگاه UC Davis می‌باشد.

جدول ۴: ساختار دوره ارشد مدیریت پرستاری دانشگاه‌های مورد مطالعه

دانشگاه	مشخصات و ساختار و دوره
UC Davis کالیفرنیا	دوره کارشناسی ارشد رهبری پرستاری یوسی دیویس شامل ۵ ترم سه‌ماهه است. که شامل ۳۹ واحد اصلی، (۱۳-۱۲ واحد انتخابی) و ۱۲ واحد پایان‌نامه است. که دوره‌های اصلی در پاییز، زمستان و بهار در دانشگاه ساکرامنتو دانشگاه دیویس ارائه می‌شوند.
ایران	دوره کارشناسی ارشد مدیریت، شامل ۴ نیم‌سال تحصیلی، ۳۲ واحد درسی (۲۸ واحد درس اختصاصی و ۴ واحد پایان‌نامه) می‌باشد که دروس اختصاصی به‌صورت نظری (۱۸/۵ واحد)، عملی (۱ واحد) و کارورزی (۸/۵ واحد) ارائه می‌گردد.

در دانشگاه UC Davis دانشجویان باید حداقل دو روز در هفته در دانشگاه حضور داشته باشند. اکثر کلاس‌های اصلی در روزهای پنج‌شنبه و جمعه برگزار می‌شود. از دانشجویان انتظار می‌رود که در بعضی از ترم‌ها در آخر هفته و شب‌ها در دسترس باشند. واحدهای انتخابی توسط دانشجویان و با راهنمایی استاد مشاور انتخاب می‌گردند کلاس‌ها در دانشگاه ساکرامنتو یا دیویس برگزار می‌شوند.

از جمله تفاوت‌های قابل توجه بین دانشکده‌های پرستاری ایران با UC Davis کالیفرنیا، تعداد واحد درسی بیشتر در این مقطع در مقایسه با ایران (۶۴ واحد در مقایسه با ۳۲ واحد) می‌باشد. از جمله دروسی که در دانشگاه UC Davis ارائه شده است شامل ۱۰ واحد سمینار پرستاری، ۱۲ واحد انتخابی و ۱۲ واحد پایان‌نامه است. واحدهای اختصاصی شامل وضعیت نظام سلامت، ارتباطات اجتماعی و دانش سازمان‌یافته در دانشگاه

UC Davis می‌باشد اما در ایران با این عنوان درسی وجود ندارد. از تفاوت چشم‌گیر بین این دو برنامه آموزشی واحد پایان‌نامه است که در دانشگاه UC Davis، ۱۲ واحد پایان‌نامه و ۱۰ واحد سمینار ارشد ارائه می‌گردد و این باعث قوی‌تر شدن دانشجویان در امر تحقیق و پژوهش می‌شود در صورتی که در ایران تنها ۴ واحد پایان‌نامه وجود دارد. از تفاوت‌های دیگر درس جبرانی آمار و روش تحقیق پیشرفته است که در ایران به‌صورت ۲ واحد نظری و ۱ واحد عملی ارائه می‌گردد و کلیه دانشجویان ملزم به گذراندن آن هستند درحالی‌که در دانشگاه UC Davis روش تحقیق ۴ واحد جزء واحدهای اصلی می‌باشد. در دانشگاه‌های ایران در رشته کارشناسی ارشد مدیریت ۸/۵ واحد کارآموزی جزء دروس اختصاصی و اجباری می‌باشد در صورتی‌که در UC Davis واحد کارآموزی در نظر گرفته نشده است.

جدول ۵: راهبردهای آموزشی دانشگاه‌های مورد مطالعه

دانشگاه	راهبردهای آموزشی
UC Davis کالیفرنیا	یادگیری دانشجو محور، یادگیری مبتنی بر کیس متد، روش‌های یادگیری و یاددهی از طریق همسالان، آموزش از راه دور، بحث گروهی و پرسپکتورشیپ
ایران	یادگیری مبتنی بر وظیفه، یادگیری مبتنی بر مشکل، یادگیری جامع‌نگر، یادگیری تلفیقی (مدرس محور- دانشجو محور)، یادگیری جامعه‌نگر، یادگیری سیستماتیک، یادگیری بین‌رشته‌ای و یادگیری مبتنی بر شواهد

در کلیه برنامه‌های آموزشی مورد بررسی، انتخاب روش تدریس به‌نوع و موضوع دروس بستگی داشت و در بعضی موارد از ترکیب روش‌ها برای تدریس استفاده می‌شد. تقریباً در هر دو کشور از روش‌های مشابه جهت آموزش استفاده شده است با این تفاوت که روش‌های یادگیری و یاددهی از طریق همسالان، آموزش از راه دور و استفاده از پرستاران به‌عنوان الگوهای نقش بالینی (Preceptorship) در دانشگاه UC Davis اجرا می‌گردد.

در هر دو دانشگاه از آزمون میان‌ترم و پایان‌ترم، ارزیابی فعالیت دانشجو در کلاس، ارائه سمینارها و کارهای گروهی و انفرادی و ارائه پروژه جهت ارزشیابی دانشجویان استفاده می‌شود. در دانشکده‌های پرستاری ایران ارائه گزارش موردی به‌صورت ژورنال کلاب یکی دیگر از روش‌های ارزشیابی است درحالی‌که

در دانشگاه UC Davis استفاده از پورتفولیو، فعالیت‌های کلاسی در قالب یادگیری مبتنی بر وظیفه و بازتاب‌های کتبی و یادگیری آنلاین می‌باشد.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از این مطالعه، مقایسه برنامه درسی آموزش مدیریت پرستاری در مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه‌های ایران و UC Davis کالیفرنیا و ارائه پیشنهادات عملی و کارساز جهت بهبود کیفیت برنامه بود. فلسفه رشته ارشد مدیریت پرستاری در ایران براساس نظام ارزش‌های اسلامی حاکم بر جامعه بوده و سلامت محوری و عدالت در ارائه خدمات بالینی، حفظ و گسترش ارزش‌های اخلاقی در نظام سلامت، تامین حفظ و ارتقای حقوق مددجویان، تربیت افراد خلاق و متفکر و تقویت روحیه یادگیری مادام‌العمر اشاره دارد. در برنامه آموزشی

UC Davis فلسفه مستقلی برای مقطع کارشناسی ارشد یافت نشد، اما فلسفه دانشکده پرستاری UC Davis به‌طور کلی، بر مبنای تفکر انتقادی، حل مسئله و توانمندسازی دانشجویان برای انجام نیازهای آموزشی و آماده شدن آن‌ها برای هدایت در مراقبت‌های بهداشتی بیان گردیده است. نتایج مطالعه ادیب حاج‌باقری نشان داد که برنامه‌های آموزش پرستاری، در سطح تحصیلات تکمیلی دارای فلسفه، اهداف و رسالت مشخصی نبوده، متناسب با نیاز جامعه نیست و فاقد کیفیت لازم است که نتیجه آن نیز تعداد زیادی پایان‌نامه بدون استفاده، گرفتن مدرک و ایجاد یادگیری نسبی عمدتاً در سطح دانش، با تغییر رفتار اندک و فقدان مهارت کافی در آموزش، مدیریت و پرستاری تخصصی و استخدام فارغ‌التحصیلان در حیطه‌های آموزش، مدیریت و عرصه‌هایی است که فرد تخصص آن را نداشته یا امکان به‌کارگیری آموخته‌ها را ندارد (۲۰). نتایج پژوهش کرمانشاهی و همکاران نیز نشان داد که برنامه درسی باید از نظر فلسفه، اهداف و رسالت آموزش پرستاری در سطح تحصیلات تکمیلی اصلاح شود (۱۲) که با مطالعه حاضر همخوانی دارد.

شرایط پذیرش و سیاست‌های آموزشی کالیفرنیا نشان می‌دهد که دانشگاه‌های مختلف به‌صورت مستقل در مقاطع تحصیلات تکمیلی پرستاری به جذب دانشجو می‌پردازند، در دانشگاه UC Davis شرایط ورود شامل داشتن معدل بالا، سوابق پژوهشی، مصاحبه‌ها، سوابق شخصی، سوابق حرفه‌ای، توصیه‌نامه و مدرک TOEFL می‌باشد. پرستاران جهت ورود به مقطع ارشد باید دارای مدرک RN باشند. تحصیل در دانشکده‌های پرستاری ایران وابسته به شرکت در آزمون سراسری است که توسط وزارت بهداشت برگزار می‌گردد. نتایج پژوهش آرین و همکاران هم‌راستا با مطالعه حاضر نشان داد که استفاده از روش‌های غیر متمرکز و معیارهای چند گانه برای پذیرش دانشجو، توجه به پیشینه علمی و حرفه‌ای متقاضیان در بهبودی برنامه موثر است. مطالعه سجادی و همکاران نشان داد که آزمون RN که برای تعیین صلاحیت حرفه‌ای در بسیاری از کشورها برگزار می‌شود، در سیستم پرستاری ایران هم باید مد نظر قرار گیرد (۱۵).

یکی دیگر از تفاوت‌های موجود در زمان پذیرش دانشجو در ایران با UC Davis کالیفرنیا، داشتن مدرک معتبر زبان انگلیسی است. در ایران تسلط دانشجو به زبان انگلیسی در حد زبان عمومی برای ورود به دوره کارشناسی ارشد کفایت می‌کند و بسیاری از دانشجویان از مهارت‌زبانی لازم جهت برآوردن

نیازهای علمی و حرفه‌ای برخوردار نیستند. در همین راستا مطالعه‌ای نشان داد که فردی که زبان انگلیسی بهتری دارد، مقالات و کتب معتبر به زبان انگلیسی را مطالعه می‌کند و در قیاس با دانشجویانی که بدون داشتن هیچ مدرکی از زبان انگلیسی وارد مقطع کارشناسی ارشد می‌شوند، استفاده بهتری از دوره خود خواهند داشت (۱۶).

داشتن حداقل ۲ سال سابقه کار با مدرک کارشناسی ارشد پرستاری در عرصه‌های بالینی، که بعد از بازنگری سال ۱۳۹۵ به شرایط ورود اضافه گردیده است. از نقاط قوت این برنامه در ایران می‌باشد با توجه به این موضوع که در بسیاری از موارد دانشجویان کارشناسی ارشد به‌اجبار در نقش مربیان بالینی قرار می‌گیرند، داشتن سابقه کار بالین بسیار حائز اهمیت است. به‌طوریکه Bolick و همکاران در مطالعه خود بر این عقیده بودند که داشتن سابقه کار بالینی در مراکز مراقبتی در افزایش کارایی پرستاران موثر است (۲۱) که همسو با مطالعه حاضر می‌باشد.

محتوی آموزشی، برنامه ایران بیشتر عملی بوده و محوریت اصلی آن مدیریت، رهبری و سیاست‌گذاری در مکان‌های بالینی است. مطالعات نشان داد در ایران بین آن‌چه در برنامه درسی مطرح شده است با سطح فعالیت دانش‌آموختگان در جامعه هم‌خوانی وجود ندارد (۵، ۱۵، ۱۶). در بسیاری از موارد دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد پرستاری جایگاه شغلی کاملاً متفاوت با گرایش تحصیلی خود دارند (۱۶). نتایج پژوهش آرین و همکاران هم تعریف عینی واحد اشتغال فارغ‌التحصیلان، تفکیک برنامه متناسب با فعالیت فارغ‌التحصیلان را در بهبودی برنامه کارشناسی ارشد سالمندی ایران موثر دانست (۱۶) که در راستای مطالعه حاضر می‌باشد. از تفاوت چشمگیر دیگر بین این دو برنامه واحد پایان‌نامه است که در دانشگاه UC Davis ۱۲ واحد پایان‌نامه و ۱۰ واحد سمینار ارائه می‌گردد و این باعث قوی‌تر شدن دانشجویان در امر تحقیق و پژوهش می‌شود همچنین در دانشگاه‌های ایران تعداد دروس تخصصی مدیریت، رهبری و سیاست‌گذاری به‌مراتب بیشتر از دانشگاه UC Davis می‌باشد و می‌توان نتیجه گرفت که دانشگاه‌های ایران به‌جنبه عملی و بالینی این رشته توجه بیشتری کرده است و هدف آن‌ها تربیت مدیران متخصص اجرایی می‌باشد درحالی‌که دانشگاه UC Davis به امر تحقیق و پژوهش توجه بیشتری نموده است و هدف آن تربیت محققین پرستاری و اعضای هیئت علمی می‌باشد. یافته‌های مطالعه سجادی و همکاران در این راستا نشان داد که در نظام

آموزشی ژاپن، دانشجویان واحدهای تحقیقاتی بیشتری را به تصویب می‌رسانند و زمان بیشتری را برای فعالیت‌های پژوهشی اختصاص می‌دهند (۱۵).

با توجه به واحدهای انتخابی به‌نظر می‌رسد برنامه آموزشی دانشگاه UC Davis از انعطاف‌پذیری و تنوع بیشتری برخوردار است و دانشجویان براساس علاقه و راهنمایی استاد مشاور واحدهای انتخابی را می‌گذرانند درحالی‌که در دانشگاه‌های ایران ساختار ثابت بوده و محتوای دوره برای همه دانشجویان یکسان می‌باشد. وجود کارگاه‌های آموزشی (آموزش بیمار، پژوهش و نگارش مقاله علمی، ارزیابی و مدیریت خطر، مدیریت ایمنی، مدیریت استری و مدیریت خشم) در برنامه درسی ایران که دانشجویان موظف به گذراندن آن در هرترم می‌باشند نیز جزء نقاط قوت برنامه درسی ایران می‌باشد که علاوه بر مفیدبودن مطالب مطرح‌شده، می‌تواند کاستی‌های احتمالی محتوای برنامه را نیز برطرف نماید. همچنین به‌نظر می‌رسد گنجاندن واحدهای کارآموزی به‌محتوای دوره با توجه به بالینی‌بودن ماهیت برنامه در ایران، در ارتقای توانمندی دانشجویان موثر می‌باشد.

در زمینه، راهبردهای آموزشی و روش‌های تدریس، پرورش مهارت‌های یادگیری خود راهبر و مادام‌العمر ازجمله مواردی است که هم در اهداف برنامه آموزشی ایران و هم در دانشگاه UC Davis دیده می‌شود. اهداف برنامه درسی در دانشگاه UC Davis دربرگیرنده دانش سازمان‌یافته، کسب شایستگی خاص و مهارت‌ها، توانایی حل‌مشکل، تفکر انتقادی، قضاوت بالینی و رهبری، ارتباط و توجه به نیازهای جامعه است و براین‌اساس، محتوای آموزشی و فعالیت‌های یادگیری به‌گونه‌ای طراحی شده‌اند که اهداف آموزشی را به‌طور کامل پوشش می‌دهد و می‌توان تفاوت را در فارغ‌التحصیلان مشاهده کرد، اما در ایران دروس و محتوا و روش‌های آموزشی به‌طریقی نیست که بتواند موجب گسترش صفاتی همانند توانایی حل‌مشکل، تفکر

انتقادی قضاوت بالینی، توانایی رهبری کارآمد، ارتباط مؤثر با دیگران و خلاقیت و نوآوری در فراگیر گردد.

استفاده از مصاحبه برای پذیرش دانشجویان، الزام‌به داشتن مدرک زبان انگلیسی، تنوع و انعطاف‌پذیری برنامه‌ها برای دانشجویان شاغل، تمرکز بر فعالیت‌های پژوهشی در دانشگاه‌ها، توجه به پرستاری مبتنی‌بر جامعه، از پیشنهادات ارائه شده در مطالعات مختلف بود (۱۶، ۱۵، ۱۱). دانشگاه‌های ایران به جنبه عملی و بالینی رشته کارشناسی ارشد مدیریت پرستاری توجه بیشتری کرده است و هدف اصلی آن تربیت مدیران متخصص اجرایی به‌عنوان مدیران ستادی پرستاری، سرپرستار، سوپروایزر بالینی و آموزشی، مدیر واحدهای پرستاری و دفاتر پرستاری دانشگاه‌ها می‌باشد. به‌نظر می‌رسد گنجاندن واحدهای کارآموزی به‌محتوای دوره با توجه به بالینی‌بودن ماهیت برنامه درسی، در ارتقای توانمندی دانشجویان موثر باشد.

باتوجه به این‌که برنامه رشته کارشناسی ارشد مدیریت پرستاری در ایران، به‌تازگی مورد بازنگری قرار گرفته است، لذا پیشنهاد می‌شود بعد از فارغ‌التحصیلی دانش‌آموختگان، انجام مطالعات توصیفی در مورد توانمندی‌های کسب‌شده توسط آنان و نظرسنجی درخصوص محتوای برنامه صورت گیرد تا بتوان با رفع مشکلات احتمالی برنامه به ارتقای هرچه بیشتر آن کمک نمود.

قدردانی

مطالعه حاضر حاصل پروژه تحقیقاتی واحد نظام‌های آموزشی مقطع دکتری پرستاری دانشگاه علوم پزشکی کاشان می‌باشد. از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه که امکان جمع‌آوری اطلاعات را برای انجام مطالعه فراهم کردند، نهایت تشکر و قدردانی را داریم.

References

1. Rassouli M, Zagheri Tafreshi M, Esmaeil M. Challenges in clinical nursing education in Iran and strategies. Clin Exc 2014; 2(1):11-22.
2. Seif AA. [Measurement, Evaluation and Educational Evaluation]. 6th ed. Tehran: Doran; 2013. [Persian]
3. Aliyari S, Maleki H, Pazargadi M, Abbaspour A. Developing and Standardization of Quality Evaluation and Accreditation Indicators for Curricula of Baccalaureate Degree Nursing Education in Iran. Annals of Military and Health Sciences Reserch 2012;10 (1): 50-61.
4. Jaffari F, Valiani M. [Evaluation of Field Training from The Viewpoints of Management and Informatics Students of Isfahan University of Medical Sciences]. Iranian Journal of Medical Education. 2002; 2 (1): 19-26. [Persian]

5. Karimi Moonaghi H, Montazeri R. [A Comparative Study of the Curriculum of Master's Degree in Medical Education in Iran and Some other Countries]. *Strides Dev Med Educ* 2015;11(4): 420-33. [Persian].
6. Leonard BJ, Fulkerson JA, Rose D, Christy A. Pediatric Nurse Educator Shortage: Implications for The Nursing Care of Children. *Journal of Professional Nursing* 2008; 24 (3): 184-91. [https://doi.org/10.1016/j.profnurs.2008.01.001]
7. Peimani M, Aalaa M, Pajouhi M. Faculty Support for Curriculum Development in Nursing Education *FMEJ* 2011;4 (3): 45-50.
8. Ramezani T, Dortaj- Ravari A. Characteristics of Effective Teachers and Pertinent Effective Educational Factors According to the Teachers and Students' point of View in Schools of Nursing, Kerman University of Medical Sciences. *Strides Dev Med Educ* 2010; 6 (2): 139-48.
9. Hall CE. Toward a Model of Curriculum Analysis and Evaluation-Beka: A Case Study from Australia. *Nurse Educ Today* 2014; 34 (3): 343-8.[https://doi.org/10.1016/j.nedt.2013.04.007]
10. Makarem A, Movahed T, Sarabadani J, Shakeri MT, Asadian Lalimi T, Eslami N. [Evaluation of Educational Status of Oral Health and Community Dentistry Department at Mashhad Dental School Using CIPP Evaluation Model in 2013]. *jmds* 2014;38(4):347-62. [Persian]
11. Sadat-Aghahosseini S, Navab E, Sadooghiasl A. A comparative study on curriculum of geriatric nursing master's degree in Iran and Ireland. *Nursing Practice Today* 2016;3(1):19-25.
12. Kermanshahi S, Memarian R, Heseni A, Zamzam S, Nezamli F. A Comparison Post-Graduate MS Curriculum of Nursing Education in Iran and Canada. *J Med Educ Dev* 2011;4 (6): 48-54.
13. Nikfarid L, Ashktorab T. Understanding of Neonatal Intensive Care Nurse Practitioner Students Of Situation of Their Profession in Iran: A Qualitative Study. *IJNR* 2013;8 (29):37-46.
14. Ghorbani F, Rahkar Farshi M. [Comparison of Master's Curriculum of Pediatric Nursing in Iran and United States]. *Jne* 2015;4(3):41-7. [Persian]
15. Sajadi SA, Rajai N, Mokhtari Nouri J. Comparison of the Curricula of Master of Science in Nursing (MScN) Programs in Iran and Japan: A Descriptive Comparative Study. *Strides Dev Med Educ* 2017; 14 (2): e64082. [https://doi.org/10.5812/sdme.64082]
16. Arian M, Nobahar M, Babamohamadi H. [Comparative Study of Nursing Master's Education Program in Iran and John Hopkins School of Nursing, America]. *JNE* 2018;7(3):34-48. [Persian]
17. Aghazadeh A. [The Principles and Rules Governing The Process of Citizenship: Investigating The Characteristics and Changes Happened in Citizenship Education in Japan]. *Educational Innovations* 2006;5(3):45-66. [Persian].
18. California TUo. Davis. Academics –Ph.D. program Created by: Betty Irene Moore School of Nursing at UC Davis [cited 2018 Oct 15]. Available from. <http://www.ucdmcucdavis.edu/nursing/academics/programs/phdhtml>.
19. Health. Mo. phd in Nursing Created by Supreme Council of Planning University of Medical Sciences.[cited 2018 Oct 15]. Available from: <http://mbsbehdashtgovir/uploads/MsParast>
20. Adib-Hajbagheri M. Comparison of Philosophy, Goals and Curriculum of Graduate Level of Nursing Education in Iran and Other Countries. *Iran J Med Educ* 2002; 2: 8-16.
21. Bolick BN, Haut C, Reuter-Rice K, Leflore J, McComiskey CA, Mikhailov TA, et al. The acute care pediatric nurse practitioner: curriculum overview. *Journal of Pediatric Health Care* 2012; 26 (3): 231-7:231-7. [https://doi.org/10.1016/j.pedhc.2011.11.001]

Graduate Nursing Management Curriculum: A Comparative Study of Iranian Universities and UC Davis University of California

Mazhariadz F¹, Adib Hajbagheri M², Sharifi N³

Received: 2019/11/11

Accepted: 2020/02/01

Abstract

Introduction: Evaluation in higher education has been the focus of curriculum development in recent decades to improve the quality of curricula. Comparing existing programs with similar programs at the world's top universities with a comparative approach is one of the methods used in evaluating programs. The purpose of this study was to compare the Master of Nursing Management curriculum in Iran with UC Davis University of California.

Methods: This descriptive-comparative study was carried out in 2018, data were collected by searching the internet with the key words of nursing, nursing education, curriculum, California UC Davis and Iran, and using Bereday's four-stage model: description, interpretation, juxta position and comparison were analyzed.

Results: Both programs showed similar approaches to theoretical and clinical teaching, except that peer learning, distance learning, and preceptorship were found at Yves Davis University. The job duties mentioned for graduates in the MA and US Davis Master's Degree Programs also indicate that the "Management- Leadership" tasks are similar in both programs, but given the educational content, the Iranian program was more practical and its main focus is management, leadership, and policymaking in clinical settings. While at UC Davis University, nurses are prepared for leadership roles in the care system and faculty at colleges and specialist nurses in community.

Conclusion: Iranian universities have paid more attention to the practical and clinical aspects of MSc in Nursing Management and its main purpose is to train the Executive Specialists. It seems that incorporating training units into the course content, considering the clinical nature of the curriculum, is effective in enhancing students' ability

Keyword: Curriculum, Education, Nursing Management, Universities

Corresponding author: Adib Hajbagheri M, Trauma Nursing Research Center, school of nursing & midwifery, Kashan University of Medical Sciences, Kashan, Iran adib1344@yahoo.com

F Mazhariadz, School of Nursing , Bandar-Abbas Branch , Islamic Azad University, Bandar-Abbas, Iran and Ph.D nursing Student, Kashan University of Medical sciences, Kashan, Iran

Sharifi N, School of Nursing, Falavargan Branch, Islamic Azad University, Falavargan, Iran and Ph.D Nursing Students, Kashan university of medical sciences, Kashan, Iran